

SL(5)750 – Gorchymyn Senedd Cymru (Breinlythyrau a Phroclamsiynau) 2021

Cefndir a diben

Mae Gorchymyn Senedd Cymru (Breinlythyrau a Phroclamsiynau) 2021 (“y Gorchymyn”) yn ymwneud â’r Breinlythyrau sy’n rhoi Cydsyniad Ei Mawrhydi i Fil a basiwyd gan Senedd Cymru. Mae’r Gorchymyn yn diwygio enw’r Senedd yn y Breinlythyrau yn unol â darpariaethau Deddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 (“y Ddeddf Senedd ac Etholiadau”). At hynny, mae’r Gorchymyn yn diwygio pwy sy’n gyfrifol am gyflwyno Biliau er Cydsyniad Brenhinol, gan ei newid o Glerc y Senedd i’r Llywydd.

Mae’r Gorchymyn yn cynnwys y geiriad ar gyfer cyhoeddiadau brenhinol sy’n berthnasol i bŵer y system o dan adran 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (“Deddf Llywodraeth Cymru”) a dyletswydd y Llywydd o dan adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Cymru. Mae Adran 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn rhoi pŵer i’r Llywydd gynnig y dylid amrywio dyddiad y bleidlais ar gyfer etholiad cyffredinol cyffredin y Senedd gan hyd at fis o’r dydd lau cyntaf ym mis Mai yn y bumed flwyddyn yn dilyn yr etholiad blaenorol. Mae adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn gosod dyletswydd ar y Llywydd i gynnig dyddiad ar gyfer etholiad cyffredinol eithriadol ar gyfer y Senedd, o dan amgylchiadau penodol. Yn dilyn cynnig o dan naill ai adran 4 neu adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Cymru, gall Ei Mawrhydi, drwy broclamsiwn, ddiddymu’r Senedd a phennu dyddiad ar gyfer yr etholiad.

Gweithdrefn

Negyddol.

Gwnaed y Gorchymyn gan Weinidogion Cymru cyn iddo gael ei osod gerbron y Senedd.

Gall y Senedd ddirymu’r Gorchymyn cyn pen 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fydd y Senedd: (i) wedi’i diddymu, neu (ii) ar doriad sy’n fwy na phedwar diwrnod) o’r dyddiad y cafodd ei osod gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau ar gyfer adrodd o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â’r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y tri phwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â’r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy’n debyg o fod o ddiddordeb i’r Senedd.

Mae Erthygl 2 o'r Gorchymyn yn darparu ffurf ar eiriau ar gyfer y Breinlythyrau a phroclamasynau fel y'u nodir yn yr Atodlen i'r Gorchymyn, ond mae'n nodi bod ffurf o'r fath ar eiriau fel a ganlyn:

yn ddarostyngedig yn unig i unrhyw amrywiadau sy'n angenrheidiol o dan yr amgylchiadau.

Gofynnir i Lywodraeth Cymru ddarparu rhagor o wybodaeth o ran:-

- a) pam mae'r ffurf hwn ar eiriau yn angenrheidiol; a
- b) pa amrywiadau a ragwelir gan y ffurf hwn ar eiriau.

Yn benodol, yng nghyd-destun y geiriad ar gyfer proclamsiwn brenhinol o dan adran 4(2)(a) o Ddeddf Llywodraeth Cymru, lle mae'r Senedd eisoes wedi'i diddymu, a fyddai'r geiriad a ddyfynnir uchod yn caniatáu hepgor y geiriau sy'n diddymu'r Senedd o'r proclamsiwn brenhinol, a thrwy hynny ganiatáu i'r Llywydd gynnig newid i ddyddiad etholiad yr holl ffordd hyd at y diwrnod cyn yr etholiad hwnnw? Os felly, sut mae hynny'n cyd-fynd ag adran 4(2)(a) o Ddeddf Llywodraeth Cymru sy'n darparu'n benodol y bydd y proclamsiwn brenhinol yn diddymu'r Senedd?

2. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Mae adran 4(2)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn darparu bod yn rhaid i gyhoeddiad i amrywio dyddiad yr etholiad fynnu bod cyfarfod cyntaf y Senedd yn cael ei gynnal cyn pen 7 diwrnod ar ôl yr etholiad (er bod adran 39 o'r Ddeddf Senedd ac Etholiadau yn ymestyn y cyfnod hwn i 14 diwrnod ac yn dod i rym ar y diwrnod pleidleisio ar gyfer yr etholiad cyntaf i gael ei gynnal ar ôl 5 Ebrill 2021).

Fodd bynnag, nid yw'r ffurf ar eiriau ar gyfer proclamsiwn i'w wneud o dan adran 4(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru, fel y'i nodir yn Rhan 2 o'r Atodlen i'r Gorchymyn, yn cyfeirio at yr amserlen ar gyfer cynnal cyfarfod o'r Senedd am y tro cyntaf yn dilyn etholiad a gynhelir ar ôl proclamsiwn o'r fath.

Nodir bod adran 4(2)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru wedi'i datgymhwyso at ddibenion etholiad 2021 yn unig gan Fil Etholiadau Cymru (Coronafeirws) ("y Bil"), a basiwyd gan y Senedd ar 10 Chwefror 2021 (ar adeg ysgrifennu nid yw'r Cydsyniad Brenhinol wedi'i roi, hyd yn hyn) ar gyfer y Bil. O dan adran 5 o'r Bil, rhaid i'r Senedd gyfarfod cyn pen 21 diwrnod o etholiad 2021, ni waeth pryd y cynhelir etholiad o'r fath (heb fod yn hwyrach na 5 Tachwedd 2021 o dan ddarpariaethau'r Bil).

Gofynnir i Lywodraeth Cymru gadarnhau pa gamau y mae'n bwriadu eu cymryd i wneud yn siŵr bod y Gorchymyn yn cydymffurfio ag adran 4(2)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru.

3. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Mae adran 5(4)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn darparu bod yn rhaid i broclamsiwn sy'n datgan bod etholiad eithriadol i'r Senedd, ei wneud yn ofynnol bod cyfarfod cyntaf y Senedd yn cael ei gynnal cyn pen 7 diwrnod ar ôl yr etholiad. Mae'r Ddeddf Senedd ac Etholiadau yn ymestyn y cyfnod hwn i 14 diwrnod ar gyfer yr etholiad cyntaf i gael ei gynnal ar ôl 5 Ebrill 2021. Gofynnir i Lywodraeth Cymru gadarnhau pa gamau y mae'n bwriadu eu cymryd yn y dyfodol i wneud yn siŵr bod y Gorchymyn yn cydymffurfio ag adran 5(4)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru fel y'i diwygiwyd.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb oddi wrth Lywodraeth Cymru.

Cynghorwyr Cyfreithiol

Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

23 Chwefror 2021

Senedd Cymru

Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

—

Welsh Parliament

Legislation, Justice and Constitution Committee